

Original Article

การดำเนินงานโครงการส่งยาถึงบ้าน ลดความเสี่ยง เลี่ยงโควิด-19 โรงพยาบาลศรีนครินทร์

รัฐภาพร สุนทรภาส

เภสัชกร งานเภสัชกรรม โรงพยาบาลศรีนครินทร์

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้รับผิดชอบบทความ : เภสัชกร รัฐภาพร สุนทรภาส

งานเภสัชกรรม โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002, email: ratwis@kku.ac.th

บทคัดย่อ

หลักการและวัตถุประสงค์: โครงการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์จัดทำขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และเพื่อลดความแออัดในการให้บริการผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล ดังนั้นจึงต้องการทำการติดตามผลลัพธ์ของการดำเนินการในผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน

วิธีการศึกษา: ข้อมูลการดำเนินงานระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ถึง 30 เมษายน 2563 ถูกเก็บรวบรวมประกอบด้วยจำนวนผู้ป่วยที่แจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการทางแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ และข้อมูลผู้ป่วยจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาล ได้แก่ คุณลักษณะผู้ป่วย การวินิจฉัยโรค และยาที่ให้บริการ

ผลการศึกษา: ผลการดำเนินงานพบว่าผู้ป่วยแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการจำนวนรวมทั้งสิ้น 3,958 ราย ผ่านการพิจารณาให้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 76.02 ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยสิทธิการรักษาพยาบาลข้าราชการ และพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้อยละ 79.03 รองลงมาเป็นผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติร้อยละ 11.83 และผู้ป่วยสิทธิชำระเงินเองร้อยละ 4.69 ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง 1,066 ราย โรคหลอดเลือดสมองชนิดขาดเลือด 1,046 ราย และโรคเบาหวาน 891 ราย ยาที่ถูกจัดส่งมากที่สุด คือ omeprazole 469 ครั้ง รองลงมา คือ folic acid 457 ครั้ง และ aspirin 403 ครั้ง มูลค่ายาที่จัดส่งรวมทั้งสิ้น 12,057,840.25 บาท

สรุป: โครงการนี้ได้รับความสนใจจากผู้ป่วยกลุ่มโรคเรื้อรัง สามารถลดความแออัดในการให้บริการผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาล และอาจลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่เชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ในผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวได้

คำสำคัญ ส่งยาถึงบ้าน, โควิด-19

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Corona virus disease 2019, COVID-19) เป็นโรคอุบัติใหม่ที่สำคัญและมีการแพร่ระบาดทั่วโลกส่งผลกระทบต่อประชากรทั่วโลก ทั้งในแง่สุขภาพและเศรษฐกิจ ประเทศจีนได้รายงานต่อ WHO เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2562 ถึงการเกิดโรคระบาดนี้ขึ้นที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลเหอเป่ย์¹ ผู้ป่วยที่ติดเชื้อดังกล่าวจะมีอาการไข้ และอาการระบบทางเดินหายใจอื่น เช่น ไอ เจ็บคอ หายใจลำบาก และบางรายมีอาการปอดอักเสบรุนแรงจนถึงแก่ชีวิตได้ เชื้อไวรัสโคโรน่านี้อาจแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ง่ายและรวดเร็ว ผ่านการถูกไอ จาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของคนที่ป่วย จึงทำให้มีผู้ป่วยติดเชื้อเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันยังไม่มียารักษาเฉพาะ และยังไม่มียาวัคซีนในการป้องกันโรคดังกล่าวที่มีผลการศึกษาถึงประสิทธิภาพในการรักษา สำหรับในประเทศไทยมีการรายงานพบผู้ป่วยรายแรกเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 นับเป็นผู้ป่วยนอกประเทศจีนรายแรกของโลก² จากนั้นพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และสูงที่สุดในกลางเดือนมีนาคม

ดังนั้นเพื่อลดการแพร่กระจายของ COVID-19 ในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขจึงมีมาตรการในการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อ เช่น การล้างมือ เลี่ยงการเข้าไปในสถานที่แออัด เลี่ยงอยู่ใกล้ผู้ป่วยทางเดินหายใจ การรณรงค์สวมหน้ากากเมื่ออยู่นอกบ้าน และลดการเวลาในการอยู่ร่วมกันในที่ชุมชน รวมถึงมาตรการขอความร่วมมือประชาชนอยู่บ้านและจำกัดการออกนอกบ้านภายใต้คำขวัญ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” จะช่วยลดการแพร่กระจายเชื้อได้ แต่ผู้ที่อยู่ในภาวะเจ็บป่วยหรือมีโรคประจำตัวยังคงมีความจำเป็นต้องไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่เชื้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวยังมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อ COVID-19 ที่มีอาการรุนแรงและมีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนสูงกว่าคนปกติ

สำหรับประเทศไทยมีการดำเนินโครงการส่งยาถึงบ้านผู้ป่วยทางไปรษณีย์เป็นครั้งแรก ณ โรงพยาบาลศิริราช³ ซึ่งมีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 แต่เป็นการให้บริการกับผู้ป่วยที่มารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาล แต่ไม่ประสงค์จะรอรับยา จึงสามารถลดความแออัดของผู้ป่วยหน้าห้องบริการจ่ายยาได้ ต่อมาในปี พ.ศ.2562 สำนักงานหลักประกันสุขภาพได้บรรจุโครงการส่งยาทางไปรษณีย์ในชุดสิทธิประโยชน์ของผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพ⁴ เพื่อลดความแออัดในโรงพยาบาลโดยเป็นการดำเนินการให้บริการแก่ผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพที่มาใช้บริการที่โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขด้วยโรคเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน หอบหืด ความดันโลหิตสูงและโรคจิตเวช โดยได้มีการปรับให้ผู้ป่วยไปรับยา ณ ร้านยาคุณภาพที่ผู้ป่วย

แจ้งความจำนงภายหลังเสร็จสิ้นการตรวจรักษาที่โรงพยาบาล ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการดำเนินการภายใต้สถานการณ์ปกติ

โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นโรงพยาบาลตติยภูมิขั้นสูง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้ป่วยนอกมารับบริการเฉลี่ยต่อวัน 4,254 รายต่อวัน มีจำนวนใบสั่งยาผู้ป่วยนอกเฉลี่ยต่อวัน 2,801 ใบ (รายงานสถิติเฉพาะเบียน 2562) ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 จึงได้จัดทำโครงการ “ส่งยาถึงบ้าน ลดความเสี่ยง เลี่ยงโควิด-19” ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนจากการดำเนินการแบบเดิม โดยที่ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางมาตรวจรักษาที่โรงพยาบาล แต่สามารถรับยารักษาต่อเนื่อง โดยการส่งยาจากโรงพยาบาลไปยังบ้านผู้ป่วยทางไปรษณีย์ในผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่สามารถควบคุมภาวะการรักษาโรคได้ตามเป้าหมาย และมีการใช้ยาเดิมติดต่อกันอย่างน้อย 6 เดือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการลดการแออัดในโรงพยาบาล ลดความเสี่ยงของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ และผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้รับการรักษาได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดยาในช่วงที่มีการระบาดของโรค COVID-19

โดยโครงการได้เริ่มดำเนินการผ่านการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 2563 ให้ผู้ป่วยที่สนใจเข้าร่วมโครงการผ่านทางแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ และได้เริ่มดำเนินการส่งยาให้ผู้ป่วยที่สนใจเข้าร่วมโครงการตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม 2563 ภายใต้ระเบียบของกรมบัญชีกลาง สำนักงานหลักประกันสุขภาพและสำนักงานประกันสังคม^{5,6} ดังนั้นเมื่อมีการดำเนินการไปเป็นระยะเวลาหนึ่งต้องการทำการติดตามผลลัพธ์ของการดำเนินการในผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้โครงการดังกล่าวสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ต้องไว้

วิธีการศึกษา

กลุ่มประชากร

ผู้ป่วยนอกที่มีประวัติได้รับการรักษาโรค โรงพยาบาลศรีนครินทร์ และแจ้งความประสงค์รับบริการตามโครงการส่งยาถึงบ้าน ลดความเสี่ยง เลี่ยงโควิด-19 ระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ถึง 30 เมษายน 2563

การดำเนินงาน

1. ผู้ป่วยที่เข้าร่วมโครงการโดยผ่านการแจ้งความประสงค์ผ่านทางช่องทางแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ทาง FaceBook Fanpage : ส่งยาถึงบ้าน ทาง Line ID หมอสมศักดิ์ : @276lwbza หรือทางโทรศัพท์ หมายเลข 043-363106 (เวลา 10:00-12:00 น. และ 13:00-16:00 น. ในวันและเวลาราชการ) โดยต้องแจ้งข้อมูลผู้ป่วยดังต่อไปนี้ ได้แก่ หมายเลขบัตรประชาชน 13 หลัก เลขประจำตัวผู้ป่วยโรงพยาบาลศรีนครินทร์ รายละเอียดข้อมูลในบัตรนัดผู้ป่วย สิทธิการรักษา

พยาบาล เอกสารการรับยาต่อเนื่อง ที่อยู่ที่ต้องการให้ส่งยาถึงผู้ป่วย และหมายเลขโทรศัพท์โดยต้องแจ้งความประสงค์ก่อนวันนัดอย่างน้อย 1 สัปดาห์ หรือก่อนยาหมดอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2. หน่วยลูกค้าสัมพันธ์ของโรงพยาบาลจะดำเนินการรวบรวมรายชื่อผู้ป่วย ส่งงานเวชระเบียนเพื่อทำการลงทะเบียนผู้ป่วยเข้าระบบ ห้องจ่ายยาจะตรวจสอบและทำการคัดกรองจากรายการยาเดิมที่ผู้ป่วยได้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา เพื่อยืนยันว่าเป็นผู้ป่วยที่มีอาการคงที่ และไม่มีภาวะแทรกซ้อน จากนั้นจะพิจารณารายการยาที่ได้รับว่าไม่เป็นยาที่มีข้อจำกัดเรื่องการขนส่งภายใต้ห่วงโซ่ความเย็น เป็นยาที่เสื่อมสภาพได้ง่ายเมื่อจัดส่งทางไปรษณีย์ หรือเป็นยาที่มีการควบคุมอย่างเคร่งครัดทางกฎหมาย เช่น ยาเสพติด เป็นต้น

3. ห้องจ่ายยาจะดำเนินการจัดเตรียมยาเพื่อส่งให้กับผู้ป่วยทางไปรษณีย์ตามข้อตกลงในระบบ refill กรณีเป็นผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการข้าราชการหรือพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานอื่นของรัฐ จะดำเนินการจัดเตรียมและส่งยาในปริมาณที่เพียงพอเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สำหรับผู้ป่วยสิทธิประกันสังคม และผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะได้รับยาในปริมาณที่เพียงพอเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สำหรับผู้ป่วยจ่ายเงินเองจะจัดส่งยาตามปริมาณที่ผู้ป่วยแจ้งความต้องการ

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการตามโครงการ ประกอบด้วยข้อมูลการแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการทางแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ จำนวนผู้ป่วยที่เข้าร่วม สิทธิการรักษาและสถานที่จัดส่งยา และเก็บข้อมูลผู้ป่วยจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของโรงพยาบาล ได้แก่ คุณลักษณะผู้ป่วย การวินิจฉัยโรค รายการยาที่ให้บริการ และมูลค่ายาที่ให้บริการ

2. บันทึกข้อมูลใน Google sheet และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงผลให้รูปความถี่ จำนวน และร้อยละ

ผลการศึกษา

คุณลักษณะของผู้ป่วย

ในช่วงระยะเวลาในการดำเนินการ 23 วันทำการ มีผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้านผ่านทั้ง 3 ช่องทาง รวมทั้งสิ้น 3,958 ราย เป็นเพศชาย 1,519 ราย (ร้อยละ 38.38) เพศหญิง 2,439 ราย (ร้อยละ 61.62) อายุเฉลี่ย 61.06 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 95.86) (ตารางที่ 1) โดยเป็นผู้ป่วยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดขอนแก่นมากที่สุด (ร้อยละ 33.53) รองลงมา คือ จังหวัดมหาสารคาม (ร้อยละ 9.65) และจังหวัด

ชัยภูมิ (ร้อยละ 9.47) ตามลำดับ (ตารางที่ 2) สถิติการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย 3 ลำดับแรกเป็น สถิติสวัสดิการรักษายาพยาบาลของข้าราชการและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถิติหลัก ประกันสุขภาพแห่งชาติ สถิติชำระเงินเอง ร้อยละ 69.10 , 19.30 และ 6.24 ตามลำดับ (รูปที่ 1) ส่วน ใหญ่เป็นผู้ป่วยที่มีประวัติรับบริการ ณ ห้องตรวจอายุรกรรม รองลงมาเป็นคลินิกบูรณาการ (รูปที่ 2)

ตารางที่ 1 ภูมิสำเนาภูมิภาคของผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยา ถึงบ้าน

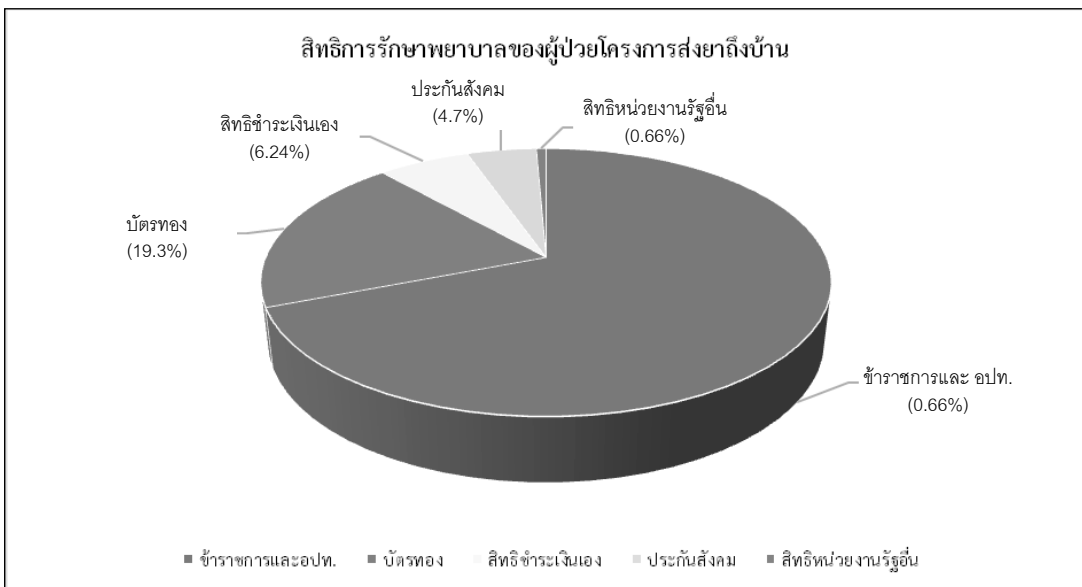
ภาค	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,794 (95.86)
ภาคกลาง	119 (3.01)
ภาคตะวันออก	19 (0.48)
ภาคเหนือ	18 (0.45)
ภาคใต้	5 (0.13)
ภาคตะวันตก	3 (0.08)
รวม	3,958

ตารางที่ 2 ภูมิสำเนารายจังหวัดของผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยา ถึงบ้าน

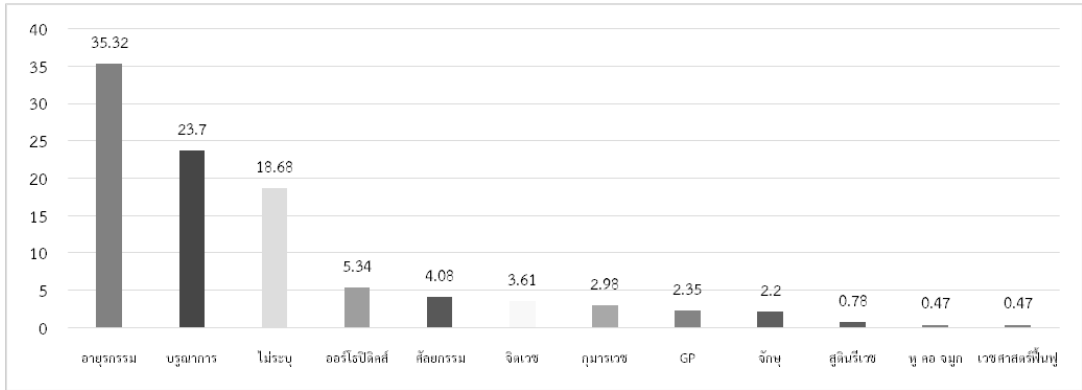
ลำดับ	จังหวัด	จำนวน (ร้อยละ)
1	ขอนแก่น	1,383 (34.94)
2	มหาสารคาม	382 (9.65)
3	ชัยภูมิ	375 (9.47)
4	กาฬสินธุ์	311 (7.86)
5	ร้อยเอ็ด	226 (5.71)
6	เลย	195 (4.93)
7	อุดรธานี	156 (3.94)
8	สกลนคร	137 (3.46)
9	บุรีรัมย์	103 (2.60)
10	นครพนม	91 (2.30)
11	นครราชสีมา	85 (2.15)

ตารางที่ 2 ภูมิภาคเนารายจังหวัดของผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน (ต่อ)

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน (ร้อยละ)
12	หนองบัวลำภู	69 (1.74)
13	หนองคาย	62 (1.57)
14	กรุงเทพฯ	50 (1.26)
15	ยโสธร	49 (1.24)
16	มุกดาหาร	44 (1.11)
17	สุรินทร์	43 (1.09)
18	เพชรบูรณ์	33 (0.83)
19	บึงกาฬ	30 (0.76)
20	อุบลราชธานี	23 (0.58)
21	ศรีสะเกษ	18 (0.45)
22	อำนาจเจริญ	12 (0.30)
23	จังหวัดอื่นๆ	81 (2.05)

รูปที่ 1 สิทธิการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน (ร้อยละ)

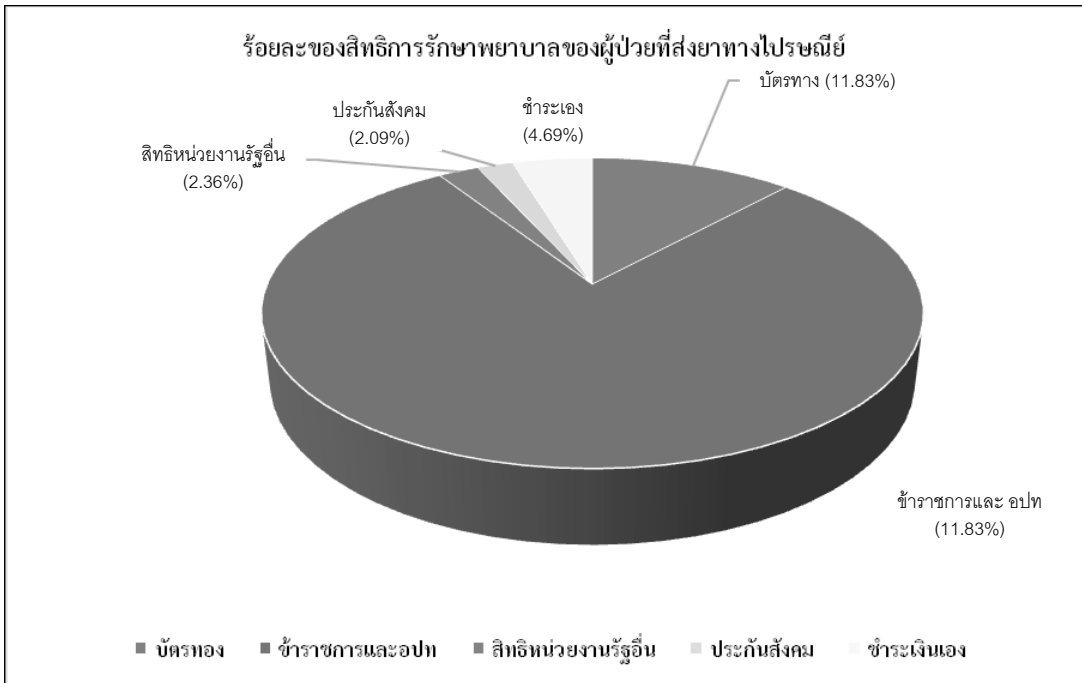

รูปที่ 2 แผนกตรวจของผู้ป่วยที่สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน (ร้อยละ)

จากจำนวนผู้สนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการส่งยาถึงบ้าน 3,958 ราย มีผู้ป่วยที่โรงพยาบาลส่งยาให้แก่ผู้ป่วยจำนวนทั้งสิ้น 3,009 ราย (ร้อยละ 76.02) ส่วนอีก 949 ราย (ร้อยละ 23.98) ไม่ได้รับการส่งยาถึงบ้าน เนื่องจากไม่เข้าเกณฑ์การให้บริการ ผู้ป่วยที่ได้รับการอยู่ในช่วงอายุ 61-70 ปี มากสุดถึง (ร้อยละ 27.92) รองลงมาเป็นช่วงอายุ 51-60ปี (ร้อยละ 20.14) และ 71-80 ปี (ร้อยละ 19.08) (ตารางที่ 3) สิทธิการรักษาพยาบาลของผู้รับบริการ 3 ลำดับแรก เป็นสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลของข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สิทธิชำระเงินเอง ร้อยละ 79.03, 11.83 และ 4.69 ตามลำดับ (รูปที่ 3)

ตารางที่ 3 อายุของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์

ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)
<10	138 (4.59)
10-20	89 (2.96)
21-30	95 (3.16)
31-40	162 (5.38)
41-50	286 (9.50)
51-60	606 (20.14)
61-70	840 (27.92)
71-80	574 (19.08)
81-90	208 (6.91)
>90	11 (0.37)

รูปที่ 3 สิทธิการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยที่ได้รับบริการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์ (ร้อยละ)

การให้บริการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์

จากผู้ป่วย 3,009 รายที่ได้รับบริการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์ มีการจัดส่งยาตามใบสั่งยา รวมทั้งสิ้น 12,946 รายการ จาก 3,257 ใบสั่งยา คิดเป็น 3.97 รายการต่อใบสั่งยา โดยค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยมของจำนวนใบสั่งยาเท่ากับ 4 และ 2 รายการยาตามลำดับ มูลค่ายาที่จัดส่ง คิดเป็นเงินรวมทั้งสิ้น 12,057,840.25 บาท และมีค่ารักษาพยาบาลด้านยาเฉลี่ย 4,007 บาทต่อราย โดยผู้ป่วยสิทธิข้าราชการ-พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีค่ายาเฉลี่ยต่อรายสูงเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นสิทธิหน่วยงานรัฐอื่น และสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ตามลำดับ (ตารางที่ 4) รายการยาที่ถูกสั่งจ่ายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ omeprazole capsule (20 mg), folic acid tablet (5 mg), aspirin tablet (81 mg), atorvastatin tablet (40 mg) และ vitamin b complex ED tablet ตามลำดับ (ตารางที่ 5) โรคที่ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยตามที่บ้านทีก ในฐานข้อมูลโรงพยาบาล (SNOEMED) ในโครงการส่งยาถึงบ้าน 5 อันดับแรกได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมองชนิดขาดเลือด โรคเบาหวานชนิดที่ 2 โรคพาร์กินสัน และ หอบหืดตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 4 มูลค่ายาตามสิทธิการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยที่ได้รับการส่งยาถึงบ้านให้ทางไปรษณีย์

สิทธิการรักษาพยาบาล	จำนวนผู้ป่วย (ร้อยละ)	มูลค่ายา (บาท)	
		รวม	เฉลี่ยต่อราย
สวัสดิการรักษายาพยาบาลของข้าราชการและ			
พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2,378 (79.03)	10,437,373.25	4,389
- ข้าราชการ	2,157	9,431,720.50	4,373
- พนักงานองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	221	1,005,652.75	4,550
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	356 (11.83)	983,081.75	2,761
- โรงพยาบาลศรีนครินทร์	86	151,081.00	1,757
- โรงพยาบาลอื่น	270	832,000.75	3,081
หน่วยงานรัฐอื่น	71 (2.36)	285,280.5	4,018
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	40	192,145.00	4,804
- ข้าราชการกรุงเทพมหานคร	10	28,563.00	2,856
- ธนาคารแห่งประเทศไทย	21	64,572.50	3,075
ประกันสังคม	63 (2.09)	85,713.50	1,361
- โรงพยาบาลศรีนครินทร์	54	57,179.50	1,059
- โรงพยาบาลอื่น	9	8,534.00	3,170
ชำระเงินเอง	141 (4.69)	266,391.25	1,889
รวม	3,009 (100.00)	12,057,840.25	4,007

ตารางที่ 5 โรคที่ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยตามที่เป็นที่กในฐานข้อมูล (SNOEMED) (10 ลำดับแรก)

ลำดับ	โรคที่ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัย (SNOEMED)	จำนวน (ราย)
1	Hypertension	1,066
2	Cerebral infarction	1,046
3	Type 2 diabetes mellitus	891
4	Parkinson's disease	462
5	Asthma	442
6	Allergic rhinitis	252
7	Degenerative lumbar spinal stenosis	194
8	Dyslipidemia	140
9	Osteoarthritis of knee	139
10	Rheumatoid arthritis	124

ตารางที่ 6 รายการยาที่ถูกส่งถึงบ้านผู้ป่วยทางไปรษณีย์ (20 ลำดับแรก)

ลำดับ	รายการยา	ความถี่ในการสั่งจ่าย
1	Omeprazole capsule (20 mg)	469
2	Folic acid tablet (5 mg)	457
3	Aspirin tablet (81 mg)	403
4	Atorvastatin tablet (40 mg)	396
5	Vitamin b complex ed. tablet	330
6	Calcium carbonate tablet (1000 mg)	278
7	Metformin tab (500 mg)	239
8	Fluticasone furoate nasal spray	233
9	Manidipine tablet (20 mg)	232
10	Vitamin D2 capsule (20,000 u)	216
11	Amlodipine tablet (5 mg)	211
12	Simvastatin tablet (10 mg)	200
13	Prednisolone tablet (5 mg)	169
14	Simvastatin tablet (20 mg)	168
15	Losartan tablet (50 mg)	153
16	Sennna tablet (7.5 mg)	142
17	Enalapril tablet (5 mg)	142
18	Clopidrogel tablet (75 mg)	141
19	Clonazepam tablet (0.5 mg)	136
20	Loratadine tablet (10 mg)	133

วิจารณ์

โครงการส่งยาถึงบ้าน ลดความเสี่ยง เลี่ยงโควิด-19 ของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้รับความสนใจจากผู้ป่วยที่มารับบริการรักษาพยาบาล ณ โรงพยาบาลศรีนครินทร์เป็นอันมาก โดยในช่วงระยะเวลา 38 วันของการดำเนินโครงการ มีผู้ป่วยสนใจและแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 3,958 ราย อย่างไรก็ตามก็มีผู้ป่วยที่ได้รับบริการ 3,009 ราย (ร้อยละ 76.02) ส่วนอีก 949 ราย (ร้อยละ 23.98) ไม่ได้รับบริการเนื่องจากเป็นผู้ป่วยที่ได้รับยาที่มีข้อจำกัดในการจัดส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์ ได้แก่ ยาที่เสื่อมสภาพง่ายในการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิซึ่งใน

การขนส่งต้องอาศัยระบบห่วงโซ่ความเย็น เช่น ยาฉีด insulin หรือยาที่มีข้อกำหนดทางกฎหมาย ที่ต้องส่งมอบแก่ผู้ป่วยโดยตรงไม่สามารถจัดส่งทางไปรษณีย์ได้ เช่น ยาเสพติดให้โทษประเภท 2 และประเภท 3 รวมถึงยาที่มีความจำเป็นต้องปรับขนาดการใช้ยาตามผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น ยาวาร์ฟาริน ดังนั้นโครงการนี้จึงยังไม่สามารถตอบสนองต่อผู้ป่วยทุกรายได้

ผู้ป่วยที่ได้รับบริการส่งยาทางไปรษณีย์ถึงบ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 79.03) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ป่วยสิทธิดังกล่าวมักมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดอาจไม่สะดวกในการเดินทางมายังโรงพยาบาลในช่วงเวลาดังกล่าว ต่างกับผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและผู้ป่วยสิทธิประกันสังคมซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่ขึ้นทะเบียนกับโรงพยาบาลศรีนครินทร์ จึงมีความสะดวกในการเดินทางมารับยาที่โรงพยาบาลเอง มูลค่ายาต่อรายของผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการและพนักงานส่วนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4,389 บาทต่อราย ซึ่งสูงกว่าผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มีค่าเฉลี่ย 2,761 บาทต่อราย และผู้ป่วยสิทธิประกันสังคม 1,361 บาทต่อราย เนื่องจากการการเบิกจ่ายค่ารักษายาพยาบาลแบบผู้ป่วยนอกของผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการของโรงพยาบาลกำหนดการจ่ายยาไม่เกินครั้งละ 12 สัปดาห์ซึ่งต่างกับผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และสิทธิประกันสังคมที่มีข้อจำกัดค่าใช้จ่ายในการรักษายาพยาบาลไม่เกินครั้งละ 6 สัปดาห์ อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายในการรักษายาพยาบาลสำหรับผู้ป่วยทุกสิทธิการรักษาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่าย เนื่องจากผู้ป่วยที่มารับบริการที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่มีโรคที่ซับซ้อนมากและจะเป็นผู้ป่วยที่ถูกส่งต่อจากโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ รวมถึงโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลจังหวัดที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยเมื่อศึกษารายละเอียดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จะพบว่าผู้ป่วยที่ถูกส่งตัวจากโรงพยาบาลอื่นจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้ป่วยสิทธิหลักประกันสุขภาพของโรงพยาบาลศรีนครินทร์เอง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันผู้ป่วยสิทธิประกันสังคมที่ถูกส่งตัวจากโรงพยาบาลอื่นซึ่งมีค่ายาสูงกว่าผู้ป่วยสิทธิประกันสังคมโรงพยาบาลศรีนครินทร์ด้วย

สรุป

โครงการการส่งยาถึงบ้านทางไปรษณีย์ได้รับความสนใจจากผู้ป่วยกลุ่มโรคเรื้อรัง โดยเฉพาะผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถลดความแออัดในการให้บริการผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลได้ ตลอดจนอาจลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่เชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ในผู้ป่วยที่มีโรคประจำตัวได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า ที่ทุ่มเทเสียสละเวลา ติดตามการส่งยาผู้ป่วยตลอดเวลา รวมถึงให้กำลังใจทีมงานเจ้าหน้าที่หน่วยลูกค้าสัมพันธ์โรงพยาบาลที่ทุ่มเทเสียสละเวลาทั้งในเวลาทำงานและนอกเวลา ทำงานในการประสานงานระหว่างหน่วยและอยู่เบื้องหลังการบรรจุยาเพื่อส่งให้ผู้ป่วย และที่สำคัญบุคลากรในหน่วยจ่ายยาทุกท่านที่ทุ่มเทเสียสละทำงานถึง 20.00 น ทุกวันเพื่อให้การจัดส่งยาถึงผู้ป่วยให้เร็วที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. WHO Director-General's remarks at the media briefing on 2019-nCoV on 11 February 2020. [Cited May 7, 2020] Available from:URL:https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-remarks-at-the-media-briefing-on-2019-ncov-on-11-february-2020?fbclid=IwAR1-r0Ly_yTP82t7aw0sulJrMf3Mr586h-bUg74gP8ZkBC5tvF_mzitpENiQ.
2. Who Timeline-COVID-19. [Cited May 7, 2020] Available from:URL:https://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19?fbclid=IwAR2C1n_bf2GhGvCqpgRn97gLZO2IV3SfylkESdD8k8aQe3XH3Dvu0LsqhM.
3. ศิริราชก้าวไกล จัดส่งยาทั่วไทยทางไปรษณีย์. Available from:URL:https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/shdp/div_newsdetail.asp?div_id=27&n_id=62.
4. ร้านยาที่เข้าร่วมโครงการลดความแออัดในโรงพยาบาล. Available from:URL:<https://www.nhso.go.th/FrontEnd/page-contentdetail.aspx?CatID=MTI4OA==>.
5. หลักเกณฑ์และอัตราการรักษาพยาบาลประเภทผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในสถานพยาบาลของทางราชการกรณีผู้มีสิทธิหรือบุคคลในครอบครัวเสี่ยงหรือติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (ว 102). Available from: URL: <http://dmsic.moph.go.th/index/detail/8070>.
6. แนวทางปฏิบัติการใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล ของหน่วยงานในสังกัดกรมการแพทย์ ในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 : COVID-19) เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของผู้ป่วยนอกโรคเรื้อรังที่แพทย์นัดตรวจรักษา รับประทานต่อเนื่อง ลดการเดินทางมายังสถานพยาบาล ในสังกัดกรมการแพทย์ AvailableFrom:URL:http://covid19.dms.go.th/backend/ //Content//Content_File/Covid_Health/Attach/25630416221608PM_สรุปแนวทางการจัดส่งยากรณีการจัดส่งทางไป.pdf.